

På jakt efter de första welsh

I år är det 50 år sedan rasen welsh springer spaniel introducerades i Sverige.

Det var på hösten 1963 som två unga welshar – en hanhund och en tik - satte sina tassar för första gången på svensk mark. Vilka var då de första welsharna som kom till Sverige? Hur såg de ut? Hur togs rasen emot och har den förändrats mycket på dessa 50 år? Nyfikenheten väcktes när jag upptäckte att min egen femåriga welsh tik Tuva var ättling till dessa Sveriges första två welshar. I hennes stamtavla 12 generationer bakåt återfann jag dem - hannen Gay Boy of Tregwilym (Tregg) och tiken Linkhill Five-To-One (Fiver). Jag ville få veta mer om de första invandrarna i rasen. Fanns spåren efter dem kvar idag? Nyfiket började jag söka i gamla tidskrifter, böcker och arkiv. På vägen har jag även haft turen att träffa flera hjälpsamma personer med intresse i rasen. Är du intresserad att veta vad mitt spårande ledde fram till? Följ i så fall med på resan femtio år tillbaka i tiden.

För femtio år sedan

1963 var det år då Beatles slog igenom i Sverige, twisten var den rådande modedansen och statsminister i folkhemmets Sverige var Tage Erlander. Samma år i oktober kan man i Svenska Kennelklubbens tidskrift Hundsport läsa följande under rubriken Import:

Friherrinnan M. Hermelin, Kennel Mustéla, har från England importerat 2 Welsh springer spaniels, hanhunden Gay Boy of Tregwilym e Ch Statesman of Tregwilym u Ch Mandy of Tregwilym och tiken Linkhill Five-to-one e Ambassador of Linkhill u Katrina of Linkhill.

Friherrinnan M. Hermelin var den vid den här tiden välkända spanielluppfödaren Marianne Hermelin (1934-2005). Hon hade i sin kennel Mustéla sedan mitten av femtiotalet haft uppfödning av både cocker spaniel och engelsk springer spaniel. I början av 1960-talet hade hon vid besök i England blivit intresserad av welsh springer spaniel – en ras

*Statesman of Tregwilym ur boken The Essential Welsh Springer Spaniel (1985)
Fotograf ej angiven*

arna i Sverige

som då inte fanns i Sverige. Hon attraherades av bl.a. rasens vackra färger och intelligenta blick, men framför allt såg hon i welshen en spanielras helt utan överdrifter. I England fanns vid den här tiden en välmeriterad welshane vid namn Statesman of Tregwillym. Han hade vunnit engelskt championat både på sitt utseende och på sina jaktliga meriter. Valpar efter honom ville Marianne Hermelin gärna ha och med hjälp av kontakter i England kunde hon 1963 göra slag i saken. Från två välkända engelska kennlar - Tregwillym och Linkhill - importerade hon då till Sverige en hanvalp efter Statesman och en tikvalp som hade Statesman som morfar.

I Hundsport 11/1963 rapporteras lite mer ingående om den nya spanielrasen. Rasen beskrivs som en gammal och relativt opåverkad ras sannolikt på grund av "den isolering som ända in i våra dagar kännetecknat Wales och

den walesiska kulturen". Rasen beskrivs med positiva omdömen som "utomordentligt trevlig och användbar."

I Hundsport nr 1-2/1964 finns ytterligare en liten artikel om den nya spanielrasen och i samband med den även det första fotot av rasen. Bilden nedan är på den unga tiken Fiver.

Linkhill Five-To-One ur Hundsport nr 1-2 1964. Fotograf: Åke Wintzell

1964 var det dags att utarbeta en svensk rasbeskrivning för welsh springer spaniel. Marianne Hermelins dåvarande make, jakt-skribenten Göran Hermelin, skriver om detta i Hundsport där han förespråkar en mer eller mindre ordagrann översättning av den engelska rasstandard. I vissa spaniel- och retrieverraser har man tidigare gjort avsteg från detta, vilket resulterat i uppenbara felaktigheter och problem vid tolkningar, något som han hoppades den nya rasen welsh springer spaniel skulle slippa.

Läser man Svenska Kennelklubbens registreringsstatistik för 1963 finner man till sin förvåning att endast en welsh springer spaniel blivit registrerad i Sverige detta år (tiken Fiver). Av någon anledning blir hanhunden Tregg registrerad först 1964.

Så långt min efterforskning i Hundsport. I Svenska spaniel och retrieverklubbens medlemsblad hoppades jag även kunna finna något skrivet om den nya spanielrasen. Det skulle visa sig att SSRK inte hade någon egentlig medlemstidning vid den här tiden. Som medlem erhöll man enbart en enklare stencilrad sammanställning med domarkritiker från utställningar och jaktprov. Inga artiklar och ingen årsbok fanns vid den här tiden. Möjligen går det att hitta information om welshens intåg i landet om man läser SSRK:s protokoll och korrespondens som förvaras på Riksarkivet (något som jag inte gett mig in på).

Utställningar och jaktprov

Trolig utställningsdebut gör de nya welsharna på SKK:s Stockholmsutställning 30-31/5 1964. Av engelsk domare tilldelas de båda hundarna var sitt första pris i unghundsklass. I kritiken kan man läsa att de två hundarna är av bra typ men p.g.a. deras unga ålder lite osäkra i rörelserna. Hanhunden anses "en aning blyg, vilket är till svårighet i rasen."

Tiken Linkhill Five-To-One återfinns i en del kommande resultatlistor och blir så småningom norsk och dansk utställningschampion. Hanhunden Tregg däremot lyser med sin frånvaro i resultatlistorna. Några uppgifter om att Fiver och Tregg deltagit på jaktprov har jag inte kunnat hitta.

Enligt uppgift lär de första welsharna i kennel Mustéla ha varit alltför mycket enmanshundar för att uppskatta utställningslivet. Marianne Hermelin själv ansåg sina första welshar helt enkelt vara ointresserade av andra människor än sin ägare. Enligt henne var det inte alls något fel utan en helt naturlig rasegenskap då welshen som jakthund skall vara helt inriktad på sin ägare. Framför allt tiken Fiver var en utpräglad enmanshund som sällan avvek frivilligt från mattes sida.

Marianne Hermelin har i en artikel i Welsh Nytt 2002 angett att hon tycker att rasen har förändrats (till det sämre) då den blivit mer av social friserad utställningshund än den följsamma trogna jaktspaniel den ursprungligen har varit.

I min efterforskning har jag letat efter fotografier av hanhunden Tregg, men hittills inte hittat något. Han återfinns inte i någon rashistorik, hundtidning eller bland de foton jag sett ur Marianne Hermelins fotosamling. Möjligen kan det i den kända hundfotografen Åke Wintzells stora fotoarkiv (som förvaras på SKK) finnas fotografier av Tregg. Åke Wintzell var den som tog fotografiet av den unga Fiver som publicerades i Hundsport 1964.

Den första valpkullen

I februari 1965 föds så rasens första valpkull i Sverige. Det är på kennel Mustéla som 4 welshvalpar (2 hanhundar och 2 tikar) föds med Fiver och Tregg som föräldrar. Tre av valparna kom att stanna i Sverige medan en

hanhund exporterades till Norge. Ytterligare några welshkullar kommer att födas på kennel Mustéla under de kommande åren. Marianne Hermelin importerade 1966 ytterligare en hanhund från England. Hon behåller även genom åren några tikar ur sina kullar, men någon större uppfödning av rasen blir det inte för hennes del. I mitten av 1970-talet upphör hennes uppfödning av welsh springer spaniel. Hon är nu småbarnsmamma och tiden räcker inte till för hunduppfödningen. Hennes welshuppfödning kom att resultera i ett flertal champions och även några jaktprovsmeriterade hundar. Från kennel Mustéla exporterades även welshar som kom att bli de första i sin ras både i Norge (1965) och i Finland (1967).

Vad hände sedan?

Vad hände då med Tregg och Fiver. Vilket liv fick dem? Tyvärr blev Treggs liv här på jorden ganska kort då han avled drygt två år gammal efter att ha blivit påkörd av en bil. Valpkullen 1965 kom att bli hans enda. Tiken Fiver däremot kom att leva ett långt hundliv på kennel Mustéla (nära sin matte). Hon fick tre

valpkullar och avled 13 år gammal - troligen av stroke - på hundutställning, strax efter att hon vunnit veteranklassen.

Redan året efter Tregg och Fivers ankomst till Sverige anlände ytterligare en welsh från England, denna gång en tik importerad av Ann-Sophie Everhed (kennel Maroon). Antalet welshar i Sverige ökade sedan i snabb takt och när 1960-talet var slut fanns drygt 160 welshar registrerade. Framtiden för rasen var säkrad i Sverige.

Mina guldgruvor

I min jakt efter de första welsharna har jag haft turen att komma i kontakt med många trevliga och hjälpsamma personer. Särskilt vill jag nämna Gunnel Malm och Siv Söderholm som i sin ungdom varit kennelflickor på kennel Mustéla. De har med sina goda minnen, sparade urklipp, fotografier och goda humör hjälpt mig åtskilligt. De var båda intresserade av welshar efter sina år på kennel Mustéla och hade planer på egen welshuppfödning, men ödet ville annorlunda, de blev istället uppfödare av engelsk springer spaniel.

Linkhill Five-To-One upprävisad av Marianne Hermelin 1971. Foto: Gunnel Malm

Red Creeks Hole in One (Tuva). Foto: Författaren

En annan hjälpsam person som jag haft förmånen att få kontakt med är SSRK:s tidigare ordförande Gunnar Petersson. Gunnar var under en tid ägare av welsh springer spaniel och har förutom sin stora kunskap om SSRKs historia även i sin ägo i stort sett alla SSRK-publikationer från mitten av 1940-talet och framåt.

Det finns säkert mycket mer uppgifter om de första welsharna om man söker djupare i arkiven. Ytterligare fotografier går säkert att finna och även fler personer med direkta minnen av hundarna. Detta har varit så långt min nyfikenhet har fört mig detta jubileumsår. Tack Fiver, Tregg och Marianne för det ni gjort för rasen och för de gener som fortfarande finns kvar i rasen idag - bl.a. i vår egen hund Tuva.

Göran Larsson

historieintresserad och nyfiken welshägare från Umeå